

Årsplan Liljevatnet Barnehage

2024/2025

Liljevatnet barnehage
Arefjordvegen 290
5355 KNARREVIK
Tlf: 55096571/91380598
E-post: Monica.Vindenes@oygarden.kommune.no

INNHold

Barnehagen.....	4
Rammeplan, forskrifter lover.....	4
Årsplanens funksjon.....	4
Barnehagen vår.....	5
Kontakt med barnehagen.....	5
Planleggingsdager.....	5
Avdelingene våre.....	5
Dagsrytmen.....	6
Måltidene i Liljevånet.....	6
Turer.....	6
Samlingsstund.....	6,7
Gymsal.....	7
Samarbeid med kulturskolen.....	7
Liljevånet- en «syngende barnehage».....	7
Førskolebarna.....	8
Viktig å huske på.....	8
Årets gang.....	9
Bursdagsfeiring.....	9
Tradisjoner.....	9, 10
Barnehagens pedagogisk grunnsyn.....	10
Vårt syn på barnet (individuelle).....	10
Barn i samspill (sosiale).....	10
Barn og omverden (omgivelsene).....	10
Barnehagens visjon/mål.....	10
De utrolige årene.....	11,12
Dinosauruskolen (DINO/førskolebarna).....	12
COS- Circle of security.....	13
NUSSA (nevroaffektiv utviklingspsykologisk strukturert aktivitet).....	13, 14
Fokusbarn prosjekt.....	14, 15
Sosial kompetanse.....	15
Danning, omsorg, læring og barns medvirkning.....	15, 16
Danning.....	15
Omsorg.....	15, 16
Læring.....	16
Barns medvirkning.....	16
Livsmestring og helse.....	17
Lekens betydning.....	17
De syv fagområdene.....	18
Kommunikasjon, språk og tekst.....	19, 20, 21
Kropp, bevegelse, mat og helse.....	21,22, 23
Kunst, kultur og kreativitet.....	23, 24
Natur, miljø og teknologi.....	24, 25, 26
Etikk, religion og filosofi.....	26, 27
Nærmiljø og samfunn.....	27, 28, 29
Antall, rom og form.....	29, 30
Flerkulturelt arbeid.....	30
Psykososialt barnehagemiljø.....	30
Trygg i Felleskap- intensivt arbeid mot mobbing i Øygarden kommune.....	31
BTI- Betre tverrfaglig innsats.....	31, 32
Kosthold og hygiene.....	32
For seint hentet barn i barnehagen.....	32
Samarbeid.....	32, 33, 34

Personalsamarbeid.....	32
Samarbeid med foresatte.....	33, 34
Andre samarbeidsparter.....	34
Overgang barnehage – skole.....	34
Planlegging, dokumentasjon og vurdering.....	34
Planlegging.....	35
Dokumentasjon.....	35
Vurdering.....	35, 36
HMS.....	36

BARNEHAGEN

Liljevatnet barnehage drives etter ” Lov om barnehager”, ” Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver” og ” Vedtekter for kommunale barnehager i Øygarden kommune”.

Rammeplan, forskrifter og lover

I følge forskrifter til lov om Barnehager 22. juni 2018 nr. 64 skal alle barnehager utarbeide en Årsplan. Den skal følge de retningslinjer som er gitt i Rammeplanen (R-11) for planlegging og utarbeidelse av et pedagogisk tilbud til det beste for barna.

Ved å bygge vår virksomhet på rammeplanen, forsikrer vi oss om at vi gir barna et godt pedagogisk tilbud med fokus på barna sitt beste.

§ 1 Formål (Lov om barnehager, s.1)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Årsplanens funksjon

- Den skal være et arbeidsredskap for personalet slik at de kan styre virksomheten i en ønsket retning.
- Den skal gi informasjon til foreldre/foresatte, barnehagens administrasjon i kommunen, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.
- Den skal være et grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.
- Den skal gi foreldre/foresatte mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen.

I tillegg til årsplanen har hver avdeling egne månedsplaner.

Årsplanen godkjennes av barnehagens samarbeidsutvalg.

BARNEHAGEN VÅR

Liljevatnet barnehage er en kommunal barnehage lokalisert på Knarrevik, og utgjør 6 avdelinger.

Det er en avdelingsbarnehage med store, lyse, lokaler, tilpasset moderne barnehagedrift. Vi har også gode og varierte uteområder med ulike tilrettelagte lekearealer og et spennende naturområde. Barnehagen har egen ballbinge, og et skjermet uteområde for de minste barna.

Barnehagen har egen gymsal /scene der barna får utfolde seg, og gode personalrom / arbeidsrom for personalet.

Kulturskolen er lokalisert i 2. etasje i samme bygg, og barnehagen og kulturskolen har et tett samarbeid om kunst-, kultur, og musikkaktiviteter i barnegruppene.

Deler av bygget utenom barnehagelokalet har funksjon som nærmiljøanlegg med aktiviteter på kveldstid, og kan også leies til bursdager, dåp, konfirmasjoner og lignende gjennom Aktiv Vest.

Planleggingsdager 2024/2025

Barnehagen er stengt disse dagene:

Mandag 9.september

Fredag 1.november

Fredag 7.februar

Fredag 2.mai

Fredag 30.mai

Kontakt med barnehagen

Liljevatnet barnehage Arefjordvegen 290 5355 KNARREVIK
Kontor og administrasjon: 55 09 65 71
Styrer Monica Beathe Vindenes Telefon: 55 09 65 71/ 913 80 598 E-post: Monica.Vindenes@oygarden.kommune.no
Assisterende styrer Katja Morvik Telefon: 55 09 65 72/905 60 466 E-post: Katja.Morvik@oygarden.kommune.no
Avdelinger:
Marihøne Telefon: 95449658 E-post: Lisbeth.Hemminghytt@oygarden.kommune.no
Gresshoppe Telefon: 957 24 576 E-post:
Øyenstikker Telefon: 94784792 E-post: Heidi.Foldnes@oygarden.kommune.no
Vannløper: Telefon: 957 54 788 E-post: Lise-Marie.Sabjornsen@oygarden.kommune.no
Sommerfugl Telefon: 957 22 684 E-post: Mette.Eide@oygarden.kommune.no
Humle Telefon: 468 43 529 E-post: Ann.Hansen@oygarden.kommune.no Linn.Halsebakke@oygarden.kommune.no

Avdelingene våre

Marihøne har barn i alderen 1-2år.

Øyenstikker og Vannløpar har barn i alderen 2-3år.

Sommerfugl har barn i alderen 4-5år

Humle har barn i alderen 5-6år

Dagsrytme

07.00	Barnehagen åpner
08.30	Frokost
09.00	Frilek
10.00	Utetid for de minste, aktiviteter/tur/prosjekt for de eldste/minste
11.00	Samlingsstund
11/11.30	Lunsj
12.00-14.30	Hvile for de minste/utetid for de eldste
14.15	Ettermiddagsmåltid
15.00	Lek inne/ute
16.30	Barnehagen stenger

Måltidene i Liljevatnet

Barna spiser medbrakt frokost på egen avdeling i tidsrommet kl.08.30- 09.00. Barnehagen serverer ett varmt måltid til lunsj pr.uke. Resterende dager tilberedes smøremåltid, med melk eller vann som drikke. Om ettermiddagen får barna knekkebrød, frukt og vann. Måltidene gir en fin mulighet for barn og voksne til å ha gode samtaler om det som opptar barna. Avhengig av alder, smører barna sine egne skiver, og etter måltidet hjelper alle å rydde av bordet. Barnehagen skal tilby et sunt og variert kosthold, og vi oppfordrer foreldrene til en næringsrik frokost- matpakke, med lite innslag av sukker og annet søtt. I samarbeid med foreldrene har barnehagen også ansvar for å lære barna gode rutiner for håndvask før hvert måltid.

Ettersom vi har barn i barnehagen med nøtteallergi, serverer vi ikke nøtter av noen slag i barnehagen. Ei heller vil vi at barna bringer med seg nøtter i matboksen.

Turer

En dag i uken er det turdag for avdelingene i barnehagen. Da beveger de seg rundt Liljevatnets nærområde og gjør seg kjent med omgivelsene og hva som befinner seg der. Turmål er: Torskaberget, Hakkebakkeskogen, Edderkopphulen, Arefjordskogen, Bratteskogen og nærliggende lekeplasser. De benytter seg også ofte av barnehagens naturområde hvor det er variert terreng og gode muligheter for allsidig lek.

Målet med turene er at barna skal få kjennskap til nærområdet, få fine naturopplevelser, samt styrke gruppefølelsen og de motoriske ferdighetene. Barn har behov for utfordringer og spennende opplevelser, og naturen er en flott arena for dette. Naturen inspirerer og former barns fantasi og evne til å reflektere og tenke. Turene blir tilpasset barnas alder og modning.

Samlingsstund

I samlingsstunden får barna oppleve fellesskap. De får øvelse i å lytte, vente på tur og snakke i større grupper. Samlingsstunden er et ypperlig fora til fokus på felles språkstimulerende aktiviteter, og her benyttes ulike instrument, sang, rim og regler, rytme, høytlesing fra bøker og eventyr, dramatisering og memolek. Samlingsstunden blir også brukt som arbeidsmetode i prosjekt og til å gi felles informasjon, og til samtaler om ulike tema.

Størrelsen på gruppen varierer, noen ganger er det naturlig at alle er samlet, mens andre ganger deles barna opp i mindre grupper.

En gang i måneden har vi fellessamling i gymsalen. Her deltar alle små og store i barnehagen, og ansvaret for å lede aktiviteten ruller mellom de ulike avdelingene på huset.

Gymsal

Alle avdelingene i Liljevatnet har sin faste dag hvor de disponerer gymsalen. Her stimuleres barnas fin- og grovmotorikk gjennom bruk av diverse utstyr som: madrasser, sykler, baller, trampoline, tjukkas, hoppetau og ribbevegg for å nevne noe. Barna blir inspirert til trygg og utfordrende kroppslek gjennom tilrettelegging av hinderløype, dans til musikk og Mini Røris. Gymsalen er også arena for fellessamling for hele huset en gang pr. måned, og benyttes til store arrangement som foreldremøter og sommeravslutning. Til jul samles vi og går rundt juletreet som for anledningen har fått æresplass der.

Samarbeid med kulturskolen

Vi i Liljevatnet barnehage er så heldige at vi er samlokalisert med Kulturskolen i kommunen. Et samarbeid mellom oss er arbeidet frem, og torsdager deltar 3 og 4-åringene i Liljevatnet på musikkgrupper.

Liljevatnet- en «Syngende barnehage»:

Hva innebærer det?

Musikk fra livets begynnelse er programansvarlig for **Krafttak for sangs** satsing "Syngende barnehage". Musikk fra livets begynnelse (MLB) arbeider for god kvalitet i musikkarbeid med de yngste. Dette skjer i kulturskole, barnehage eller i regi av privatpraktiserende musikkpedagoger, og en av hovedsatsingene deres er Syngende barnehage. Her er målet å ivareta og utvikle barns musikalitet, slik at musikk kan være en kilde til glede og gode opplevelser gjennom hele livet.

Verdigrunnlag: ***Musikalitet er en grunnleggende menneskelig egenskap, og det er naturlig for barn å uttrykke seg gjennom musikkens språk med lyd, rytme og bevegelse. Musisk samvær i barnehagen styrker relasjonene og skaper trygghet og glede.***

At Liljevatnet barnehage er en Syngende barnehage, innebærer kursing og oppfølging fra musikkpedagogene i Kulturskolen. Gjennom programmet skal det legges til rette for barns musikalske utvikling og styrke de ansattes musikalske kompetanse. Det skal videre bidra til bedre å implementere sangaktiviteter i barnehagehverdagen. Musikalsk samvær styrker relasjonen mellom voksne og barn, og bidrar positivt til barnets utvikling på en rekke områder. Forskning har vist at musikk fremmer god helse og læring, og kan brukes i omsorg, kreativ utfoldelse, lek og motoriske aktiviteter, men også for å fremme språkutvikling, samt sosiale og emosjonelle ferdigheter.

Som en ekstra bonus er musikk med på å senke stresshormonet, samt øke hormonet oksytocin, som gir velvære.

Førskolebarna

I september innledes nytt år med et møte for førskoleforesatte med informasjon om barnas siste år i barnehagen. Dette året deltar barna på Dinosaurskolen, et skoleforberedende program skreddersydd for 5-6-åringene. 1 time tirsdager og torsdager er øremerket programmet og Liljevatnets egne sertifiserte ledere står for gjennomføringen av øktene. I mai har vi en Dinosaurskole- avslutning for foresatte der barna presenterer en oppsummering av temaene som er gjennomgått i løpet av året.

I mai/juni reiser førskolebarna på en utflukt og er borte hele barnehagedagen. Målet er Bergens høyeste fjelltopp, Ulriken. Dagsturen etterfølges av restaurantbesøk på Egon/Sartor.

Barnehagetiden avrundes med en kosekveld i barnehagen hvor barna spiser god mat, har skattejakt, diverse aktiviteter og ser på film. Ved endt kveld hentes barna av foresatte som får overvære en høytidelig rose- seremoni.

Viktig å huske på:

- LUKK ALLTID PORTEN!
- BARNA HAR IKKE LOV Å ÅPNE/LUKKE PORTENE SELV
- HÅNDVASK AV BARNA NÅR DE KOMMER I BARNEHAGEN.
- GI ALLTID BESKJED TIL PERSONALET NÅR DU LEVERER/HENTER BARNA
- GI BESKJED NÅR BARNET SKAL HENTES AV ANDRE ENN FORESATTE
- GI BESKJED DERSOM BARNET IKKE KOMMER INNEN KL.09.30.
- MERK BARNETS KLÆR GODT
- SØRG FOR AT BARNET HAR GODT MED BYTTETØY
- **VED OMGANGSSYKE SKAL BARNET VÆRE HJEMME I 48 TIMER ETTER SISTE OPPKAST ELLER DIARÉ FOR Å HINDRE AT SMITTEN SPREDER SEG**
www.fhi.no/artikler/?id=108124
- VED FEBER ANBEFALER VI AT BARNET HAR 1 FEBERFRI DAG HJEMME FØR DET KOMMER I BARNEHAGEN IGJEN
- MEDISINERING I BARNEHAGEN REGISTRERES ALLTID VED UTFYLLING AV MEDISINERINGSSKJEMA OG SKAL VÆRE DOKUMENTERT AV LEGE. VED MATALLERGI, MÅ VI HA DOKUMENTASJON FRA LEGE FOR Å KUNNE TILRETTELEGGE SPESIALKOST.
- MELD FRA OM ENDRINGER SOM NYTT TELEFONNUMMER, ADRESSEENDRING OL.

ÅRETS GANG

Bursdagsfeiring

For barn er bursdager og feiringer av dem viktige og noe de har sett frem mot lenge i forkant av den store dagen. I Liljevatnet barnehage har vi derfor valgt å gjøre ekstra stas på dem denne dagen i året. Bursdagen feires selve fødselsdagen til barna. Er den knyttet opp mot helg, markeres den i forkant eller i etterkant av helgen. På den store dagen møtes barnet av et flagg og et bilde av seg selv ved inngangsdøren til barnehagen, samt et mindre flagg på plassen til barnet i garderoben, og/eller ved bordet under måltid. Vi synger selvsagt bursdagssangen og har en egen bursdagssamling der barnet får krone i selvvalgt farge som det har vært med på å utsmykke i forkant. I samlingen får barnet i henhold til alder være med på å velge innhold. Til lunsj serverer vi smoothie.

FORUT

FORUT Barneaksjonen er et pedagogisk opplegg for barnehager, barneskoler og SFO/AKS om livet til barn i FORUTs samarbeidsland i Afrika og Asia. Gjennom Barneaksjonen får vi innblikk i en spennende og annerledes kultur. Vi får kunnskap om hverdagsliv og levesett som er ganske så ulikt det norske, men kanskje er vi ikke så forskjellige likevel? Vi tror barn har et iboende ønske om å hjelpe andre, og en viktig del av FORUT Barneaksjonen er at barn i Norge gjør en innsats for å skaffe midler til prosjekter for barn i andre land. Materiellet i Barneaksjonen er gratis, men alle deltagere er forpliktet til å gjennomføre en innsamling til inntekt for FORUTs bistandsarbeid. Vi avslutter derfor prosjektet i oktober med å invitere foreldre til en kurvfest i barnehagen, og om ønskelig, gi et bidrag til innsamlingen.

ADVENT/JUL

Vi har adventsamlinger der vi tenner lys, leser julefortellinger og trekker kalender.

I løpet av november/desember har vi også:

Lysfest: Barna lager lykter, som plasseres rundt på barnehagens uteområde.

Luciafeiring: Foresatte blir invitert til Luciamarkering. Barna går i tog, synger og opptrer. Det blir servert varm drikke og lussekatter.

Julegudstjeneste i Foldnes kirke: 4 og 5-åringene reiser med buss til en stemningsfull og koselig adventsstund i kirken.

Nissefest: Nissen kommer på besøk. Vi går rundt juletreet i gymsalen, spiser julegrøt, og får avslutningsvis en liten hemmelighet av nissen. Barna kan gjerne ha på seg en nisselue/røde klær denne dagen.

SAMISK FOLKEDAG

I februar har vi en samisk folkedag knyttet opp mot den samiske nasjonaldagen 6.februar. Vi har fokus på at barna skal få kjennskap til norsk urbefolkning gjennom musikk, mat, kunst, kultur og fellessamling.

TEMAFEST

I april har vi temafest, en fest med gjennomgående tema for hele barnehagen.

PÅSKE

Førskolebarna drar til Foldnes kirke på påskevandring i eller rundt kirkens nærområde. Her blir de geleidet gjennom forskjellige poster som skal symbolisere hendelsesforløpet i påskefortellingen.

17. MAI UKE

17.mai uken omhandler grunnloven, flagget, samt ulike sanger knyttet opp mot 17.mai avdelingsvis.

SOMMERFEST

I juni måned markerer vi at barnehageåret er over. Barna underholder foresatte, søsken og besteforeldre med en sangkonsert, i samarbeid med kulturskolen.

BARNEHAGEN SITT PEDAGOGISKE GRUNNSYN

Vårt syn på barnet (individuelle)

Hos oss er hvert enkelt barn et unikt menneske. De voksne i barnehagen ser barnet som et eget individ ut ifra deres behov, med sitt eget sett av følelser og uttrykk og med alle muligheter for utvikling boende i seg. De blir møtt ut ifra sin livssituasjon og religiøse bakgrunn. Vi tar barnet på alvor og respektere det for den det er. Vi møter barnet på deres egne premisser og gi dem tid og rom til å bli sett og hørt. Da får barna selvfølelse og føler seg verdifulle.

Barn i samspill (sosiale)

De voksne i barnehagen legger til rette for en allsidig og variert lek for barna. Vi skal være gode forbilder for dem, ta oss tid til å lytte, se og eventuelt gripe inn. Barna skal oppleve vennskap og bli gode lekekamerater ved blant annet å gi og ta. Miljøet i barnehagen skal være inkluderende, og barna skal lære godt samspill med andre barn og voksne.

Barn og omverden (omgivelsene)

Barnehagen sitt miljø skal være basert på trygghet, nærhet og omsorg. De voksne skal ha et positivt fokus på sitt arbeid med hvert enkelt barn, og vise respekt og toleranse for alle barna, foreldrene og hverandre. Barna skal oppleve læring, utvikling og stimulering gjennom et tilrettelagt miljø, som er preget av god tid og omsorg, engasjerte voksne, glede og humor.

Barnehagens visjon/mål

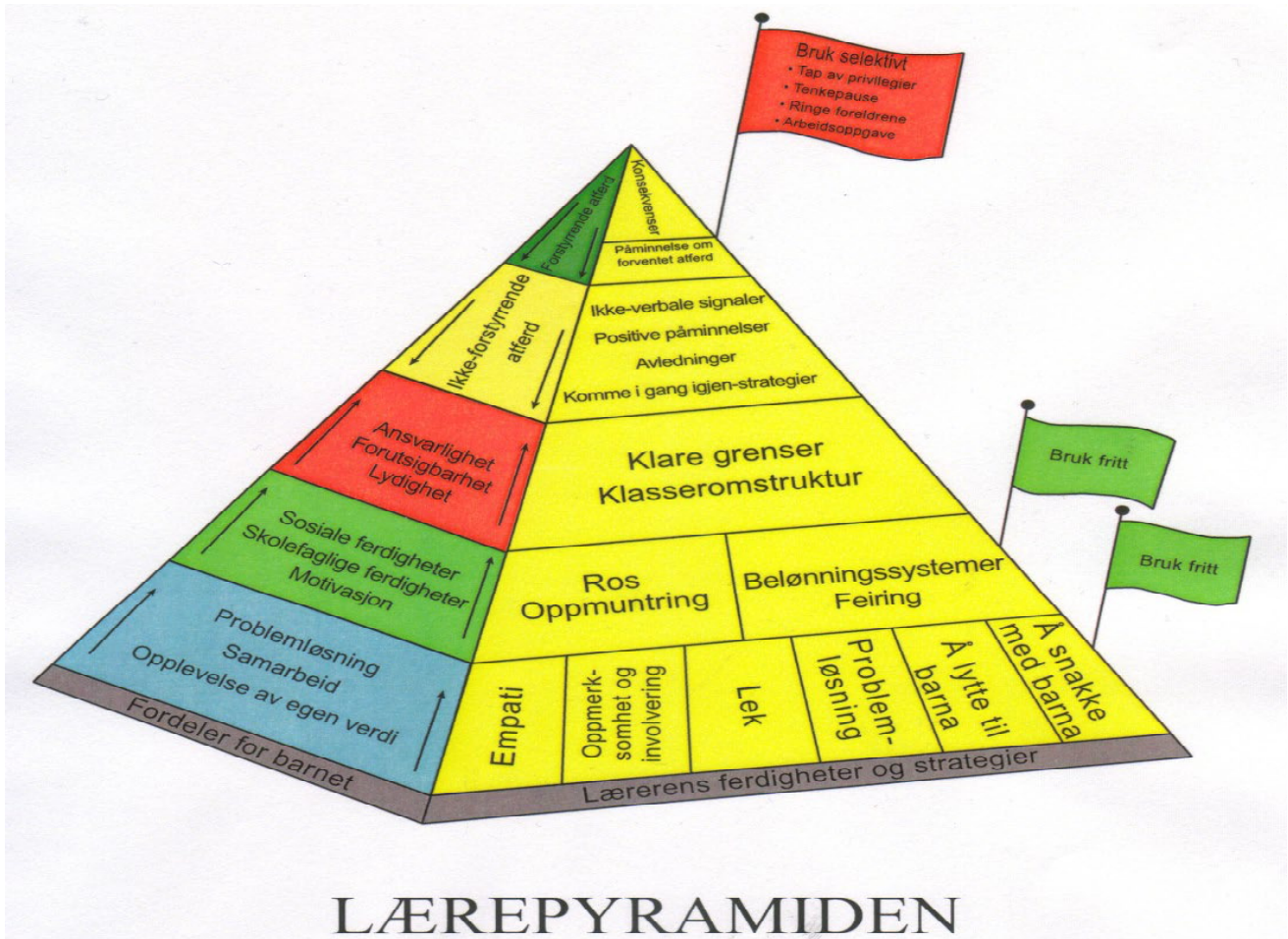
"Vi setter varige spor"

Man kan i ulike sammenhenger høre uttrykket «En barndom varer hele livet». I dette uttrykket ligger både kunnskap og forståelse for at barn blir utsatt for både positive og negative påvirkninger fra omgivelsene som kan sette både positive og negative spor gjennom hele barndommen og videre inn i voksenlivet. I Liljevatnet barnehage har vi både kunnskap og forståelse for disse sammenhengene. Vi har et personale som skal bidra i hverdagen til å gi et positivt innhold til vår visjon. Vi skal hver dag sørge for at vi setter de positive og varige gode sporene hos barnet. Barna skal både oppleve og huske barnehagetiden der forholdet mellom barna og mellom barn og voksne er preget av anerkjennelse og respekt, trygghet og omsorg. Der hvert enkelt av barna skal oppleve seg som et viktig og anerkjent individ og samtidig oppleve seg som en del av et inkluderende fellesskap i barnegruppen.

DE UTROLIGE ÅRENE (DUÅ)

De utrolige årene (DUÅ) bygger på Carolyn Webster-Strattons programpakke "The Incredible Years" og er en forebyggende tilnærming til barn.

Personalet i Liljevatnet barnehage har deltatt i programmet "De utrolige årene", og alle som er ansatte hos oss vil få kjennskap til programmet gjennom kurs og praksis i barnehagen.

Læringspyramiden gir et bilde på hvordan man kan arbeide systematisk og helhetlig med det enkelte barns sosiale og emosjonelle behov. Den viser hvordan hver "byggstein" er avhengige av hverandre for at barna skal erverve gode strategier i samspill med andre mennesker. I DUÅ er det derfor viktig at de voksne i barnehagen:

- Bygger gode relasjoner til barn og foreldre
- Er proaktive, det vil si å være i forkant av en situasjon
- Fremmer god oppførsel ved å gi oppmerksomhet, oppmuntring og ros
- Bruker beskrivende kommentarer i hverdagen; dvs å sette ord på handlingene barna gjør.
- Bekrefter barnet på dets følelser

Gjennom systematisk arbeid med de Utrolige årene viser forskning at barn også vil utvikle sin kompetanse på følgende områder:

- Sosialt, emosjonelt og læringsmessig
- Bli bedre på å løse utfordringer og minske konflikter

- Utvikle vennskap med barn og voksne
- Øke empati
- Redusere negativ atferd og aggresjon

DINOSAURSKOLEN (DINO)/FØRSKOLEBARNA

Dinosaurskolen bygger videre på De utrolige årene. Det er et program som er skoleforberedende og som har fokus på den sosiale og emosjonelle utviklingen. I løpet av barnehageåret gjennomgås 7 ulike kapitler, med tilhørende leksebok. Alle førskolebarna går på Dinosaurskolen 2 t/u (tirsdager og torsdager).

Gjennom dinosaurskolen skal barna lære seg sosiale og emosjonelle ferdigheter:

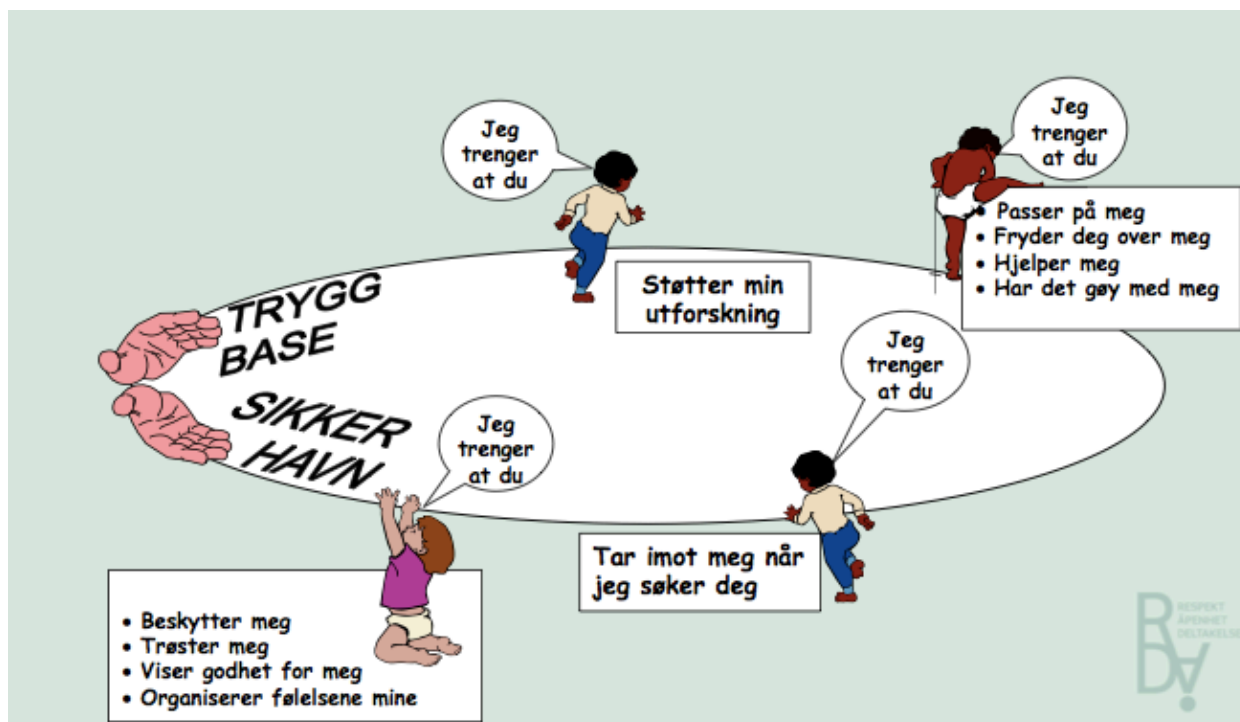
- Å forstå regler og hvorfor vi har de
- Å forstå og kunne snakke om egne og andres følelser
- Problemløsning
- Sinnemestring
- Å være en god venn og kunne samarbeide med andre både i barnehagen og hjemme

Strukturen på samlingene er bygget på rutiner med faste plasser, navnelapper, belønningssystem samt egne regler. Voksentegetheten i timene er stor og positiv atferd vektlegges. På Dinoskolen møter barna rektor Dina Dinosaur, Willy, Mari og Lille Skilpadde. Selve økten varer i vel 20 minutter, og inneholder ulike tema, vignetter, rollespill og utdeling av lekser. Timene innledes og avsluttes med fast sang. For å praktisere dagens teoretiske økt, har vi et etterarbeid hvor vi jobber i faste grupper. Dinoskolen avsluttes hver gang ved at barna får friminutt.

COS- CIRCLE OF SECURITY

Vi ønsker at alle som arbeider i Liljevatnet barnehage har, eller skal gjennomføre Cos kurs. Det handler om at personalet sammen observerer og utforsker behovet til barna, og hvordan vi på best mulig måte kan forstå og tolke de signaler barna sender ut for å skape trygghet for dem i hverdagen.

Nussa (Nevroaffektiv Utviklingspsykologisk Strukturert Aktivitet):

NUSSA sitt barneprogram handler om å bygge og styrke barns følelses-, personlighetsmessige og sosiale ressurser gjennom gedefyllt, engasjert og strukturert lek, hvor barna forbedrer sine relasjonelle ressurser og selvinnstikt slik at de blir mer robuste ovenfor psykiske stressfaktorer. Når vi gjennomfører disse aktivitetene deles barna inn i mindre gruppe hvor aktivitetene tilpasses barnas utvikling. Nussa er bygd på 4 nivåer. Gruppene blir ofte gjennomført når barnehagen ser at barna har behov for dette, men vi gjennomfører også NUSSA inspirerte aktiviteter med hele barnegruppen.

Nivå 1) Handler om hvordan man gjennom lek og rytme kan etablere tillitsforhold til hverandre, at man gjør noe sammen som både er utfordrende og krever samarbeid, i tillegg til å ha det kjekt på samme tid.

Nivå 2) Handler om å hjelpe barnet med å merke positive følelser som glede og medfølelse, samt negative følelser som sinne og sorg. Vi skal kjenne på følelsene og ha mot til å vise dem til hverandre.

Nivå 3) Handler om å hjelpe barnet til å stoppe opp og styre egne impulser. Her skal fellesregler følges.

Nivå 4) Handler om mentalisering. Dette er evnen til å se seg selv fra utsiden og andre fra innsiden- en helt avgjørende sosial kompetanse for å klare seg i en kompleks verden. Her hjelper vi barnet med å forstå hva som skjer i sosiale samspill, samt å skjønne uskrevne regler. De får støtte til å mentalisere over egne og andres følelser, tanker og motiver som alt er helt grunnleggende for sunne relasjoner og hverdagslig fungering.

Fokusbarn prosjekt

Liljevatnet barnehage begynte så smått våren 2024 med et prosjekt kalt «fokusbarn». Dette etter modell fra Marihøna barnehage og et internasjonalt prosjekt som ble avsluttet i desember 2017.

Vi prøver ut nye måter å drive systematisk pedagogisk arbeid, med høy kvalitet og fokus på barnet og økt foreldresamarbeid.

Med dette prosjektet vil vi:

- Fremme barnets stemme til å medvirke i planlegging, gjennomføring og vurderingsarbeidet.
- Bli godt kjent med barnets mange sider og i ulike situasjoner, knytte relasjoner.
- At barnet skal få gode opplevelser, ansvar og erfaringer i løpet av uken
- Jobbe systematisk med dokumentasjonsarbeidet, observasjonsarbeid og vurderingsarbeid.
- Fylle lov og forskrifter på en god måte
- Øke foreldremedvirkning om barnets interesser, egenskaper og læring.

Hvordan:

Avdelingene Marihøne, Øyestikker og Vannløpar vil bruke samme metode tilrettelagt for de minste, med samme metodikk og innhold.

Et barn er fokusbarn, en hel uke. Hvilke barn som er fokusbarn vil rullere med bevissthet og oppsett. En voksen vil etter en plan har et spesielt ansvar for oppfølging og dokumentasjon. Primærkontakten blir godt kjent med barnet gjennom ulike situasjoner og samtaler gjennom uken. Barna skal få oppleve å være hjelpsom ved å ta del i praktiske oppgaver samt ta valg og få bestemme på vegne av seg selv og gruppen. De voksne vil benevne, nedtegne og gi spesiell oppmerksomhet til fokusbarna. Fokusbarna vil få privilegier og oppgaver som kun fokusbarna blir tildelt. Eksempel på hva oppgavene og privilegiene kan være: pakke tursekk, være først i tur-rekken, dekke bord, velge bøker til avdelingen, velge først i ulike situasjoner, hjelpe på kjøkkenet, servere mat, gå med bosset, hente posten, være en god hjelper osv. Foreldresamtale gjennomføres fortløpende etter barnets fokusbarn uke.

Hvorfor:

Ved å ha spesielt fokus på et barn en hel uke vil vi som voksne knytte en nærmere relasjon og lettere se barnets styrker, interesser og egenskaper. Barnet vil føle seg spesiell og få øve seg på å få fokus og komplimenter fra barn og voksne rundt seg. Dette vil øke selvfølelsen, barnet føler seg sett, verdsatt og inkludert, noe som gir trygghet og

motivasjon til videre lek og læring. Vi tenker at dette også er godt arbeid for den psykiske helsen til barna og legger grunnlaget for videre trivsel og utvikling frem mot skolen. Gjennom det å bli sett og hørt vil barna oppleve respekt for sin integritet og sine meninger. De vil oppleve seg selv som en aktiv medspiller i et demokratisk samfunn. Barna får i trygge omgivelser være i sentrum for andres oppmerksomhet, dette kan være en god følelse, men ikke for alle. Likeledes må alle barna øve seg på å si fine ting til vennene sine, være oppmerksom, holde tilbake sine egne ønsker og behov og akseptere at andre er i fokus og får andre muligheter enn de selv.

Barna får mulighet til å dele sine tanker og bli lyttet til og får mer kvalitetstid med de voksne. Nye relasjoner dannes og opplevelser knytter mennesker sammen.

Foresatte skal informeres særlig om når deres barn er fokusbarn og det skal være et økt foreldresamarbeid i denne perioden.

SOSIAL KOMPETANSE

Danning, omsorg, læring og barns medvirkning

Det er viktig for alle mennesker å ha gode, nære bånd til andre. Vi arbeider for at barna skal fremme den sosiale kompetansen gjennom:

- Å oppleve vennskap, glede og humor
- Å ta kontakt med andre på en passende måte
- Å se ting fra andre sitt ståsted
- Å ta hensyn til andre
- Å tilgi andre mennesker
- Å gjøre ting som er til nytte for andre

Utvikling av disse egenskapene skjer i alle situasjoner i barnehagens hverdag. Derfor må personalet gjennom bevissthet være gode rollemodeller som støtter og veileder barna på sine handlinger og holdninger. Slik vil de voksne formidle verdier som tillit, respekt og likeverd.

Danning

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati (jmf. Rammeplanene s. 8).

Danning er noe som skjer i alle situasjoner i barnehagen, og den voksne er svært viktig som rollemodell både i ord og handling; altså både hva vi gjør, men også hva vi unnlater å gjøre. Dette handler om at vi voksne er til stede der barna befinner seg, slik at vi kan coache (DUÅ) barna når det er aktuelt. Coaching handler om at vi er i dialog med barna, og tar deres meninger og tanker på alvor. Sammen skal vi komme frem til gode handlingsalternativer. Gjennom en slik veiledning overføres verdier, normer, tanker, uttrykks- og handlingsmåter.

Omsorg

Omsorg i barnehagen omhandler både relasjoner mellom personalet og barna, og barnas omsorg for hverandre. De voksne må derfor gi barna muligheter til å gi - og ta i mot omsorg. Det enkelte barn skal møte voksne som ser dets behov, og barnet skal føle tillit og være tillitsfull sammen med både store og små. Barnet skal føle fellesskap både i glede og sorg, bli

sett og hørt, samt vite at det tilhører en gruppe. Dette gir et godt grunnlag for trygghet og utvikling av sosial kompetanse. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagen og komme til uttrykk når barna leker, lærer, i stell og måltid samt påkledning.

Læring

Barn utvikler seg i trygge, inspirerende og tilrettelagte omgivelser, både alene og sammen med andre. Gjennom omsorg og danning øker selvfølelsen, og opplevelsen av mestring gir motivasjonen til videre læring. Barn lærer ved å utforske, oppdage og undre seg i hverdagen. De voksne må lytte til det barna er interesserte i, og la barna få utvikle seg i et stimulerende miljø. Læring skjer i alle arenaer som måltid, håndvask, påkledning og ulike former for lek.

Barns medvirkning

I følge barnehageloven § 3 og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver har alle barn rett til medvirkning i barnehagen.

Barn har rett til å uttale seg om barnehagens daglige virke, og de skal få mulighet til å delta i planlegging og vurdering av virksomheten. Denne medvirkningen skal tilpasses barnas alder og modning.

I Liljevatnet arbeider vi med barns medvirkning igjennom ulike former som foreldresamarbeid, i hverdagssituasjoner og igjennom planlagt form.

Medvirkning igjennom samarbeid med foresatte:

- Start samtalen
I Liljevatnet har vi en start samtale med alle foresatte når barna begynner i barnehagen vår. Dette er et møte mellom foresatte og en barnehagelærer på avdelingen som barnet starter på. Start samtalen er en samtale hvor hjemmet får mulighet til å gi informasjon om barnet, hva det interesserer seg for og hvilke behov barnet og familien har. Slik blir vi bedre kjent med det enkelte barn igjennom dem som kjenner barnet best. Vi kan da lettere tilrettelegge for hverdagen ut i fra det enkelte barns behov, og slik sikre at det blir sett og hørt.
I tillegg til start samtalen har vi også;
- Samtale med foresatte hver vår, og ellers ved behov
- God kommunikasjon med foresatte i hverdagen i følge- og hentesituasjon.

Barns medvirkning i hverdagen:

- Eksempler på individuelle valg i hverdagssituasjoner: hvilke klær de vil ha på seg, hva de vil spise og drikke, hvilken aktivitet de ønsker å delta i osv.
- Personalet skal lytte til barnet og tolke kroppsspråk, mimikk og andre følelsesmessige uttrykk hos barnet igjennom dagen.
- Personalet skal oppmuntre og støtte barnet til å ta initiativ, samt ytre egne tanker og meninger.
- Barnas uttrykk og meninger skal legges vekt på i arbeid med planer, samlingsstunder, lek osv.

Barns medvirkning i planlagt form:

- I forkant av barnets bursdag vil det enkelte barn få mulighet til å velge motiv og farge på kronen sin og innhold i bursdagssamlingen sin.
- Vi gjennomfører barnesamtaler med de eldre barna.
- Ved markering av spesielle anledninger, gjennomfører vi valg med valgekasse hvor barna får velge aktiviteter, mat etc.

LIVSMESTRING OG HELSE

Vårt mål er at alle barn skal oppleve livsglede, mestring og følelsen av egenverdi. Vi jobber for at barna skal ha god fysisk og psykisk helse. Hvert enkelt barn skal få støtte til å danne vennskap og oppleve trygghet i barnehagen. Vi ønsker at de skal kjenne tilhørighet, samt føle gleden av å være en del av et felleskap.

Gode og vonde hemmeligheter, gode og vonde berøringer:

Personalet i barnehagen har en felles forståelse og kunnskap om barn og seksualitet, og har et ansvar for å gi barna kunnskap om sin egen kropp, slik at de kan kjenne det igjen, dersom de blir utsatt for krenkelser. Barn trenger å vite hva som er greit å gjøre og hva som ikke er greit å gjøre, og de skal få kjennskap til temaet der de er i sin utvikling. De eldste barna i barnehagen 4-6 år skal jobbe med temaet en uke om høsten og en om våren. Her blir det samlingsstunder som har tema som: kroppen min, følelser, relasjoner, gode og vonde hemmeligheter. Vi avslutter alltid samlingsstundene med ulike aktiviteter i et etterarbeid.

LEKENS BETYDNING

Lek er ikke bare å leke. Å leke er et mål i seg selv. Barn leker fordi det er morsomt, og leken gjør læring lystbetont. Leken er indre motivert, det er barnet selv som har kontroll over sin medvirkning i leken og tar ansvar for den. Leken gir først og fremst glede, men bidrar også til samarbeid, samt fungerer som problemløser. Barn lærer gjennom lek ved at de utvikler gode egenskaper innen sosial kompetanse, og øver seg på samhandling med andre mennesker. Leken er viktig for barnets utvikling av et godt selvbylde og den er med på å utvikle barnets språk. Gjennom leken kan barnet utforske miljøet rundt seg og bearbeide det som er vanskelig i omgivelsene, eller i seg. Grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen er å få delta i lek og å ha venner. For å sikre et godt lekemiljø er det viktig at;

- De voksne har et aktivt forhold til den leken som pågår
- De voksne kan være observatører eller deltakere
- De barna som trenger det får støtte
- Voksne bidrar til utvikling av leken ved å komme med nye ideer eller innspill
- De voksne har respekt for barns lek og lar dem være i fred dersom de ønsker det
- De voksne må være lydhøre overfor barnas behov

Personalet i Liljevatnet har et særlig ansvar for å tilrettelegge for god lek både inne og ute.

DE SYV FAGOMRÅDENE

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. (Barnehageloven §1 formål, 2 ledd).

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver gir oss syv fagområder for vårt pedagogiske arbeid gjennom året. Fagområdene skal sees i sammenheng og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnehagens hverdag. Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

I forbindelse med fagområdene ønsker vi å gi barna opplevelser, kompetanse, nysgjerrighet, utforskertrang og bearbeiding av erfaringer. Barnet har alle muligheter for utvikling boende i seg. De voksnes rolle er å tilrettelegge for best mulig utvikling, det er barnet selv som skal være aktiv i sin egen læring. Den voksne må derfor være i dialog med barnet.

Arbeid med fagområdene

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Rmpl.s.37

Fagområdene skal ses i sammenheng og bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Arbeidet med fagområdene skal oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Vi har en helhetlig tilnærming til barns utvikling.

Vi skal ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ. Det skal være varierte og spennende innhold og arbeidsmåter. Personalet skal skape engasjement, interesse og motivasjon, tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen. Vi skal jobbe for et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger og vi inkluderer nærmiljø og lokale forhold ved planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Arbeidet skal være tverrfaglig og helhetlig og se de ulike delene av rammeplanen i sammenheng og ukens innhold skal veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter som bygger på kreativitet og lek.

Alltid er vi åpen for barnas improvisasjon og medvirkning!

Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle områdene gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter, NB: vi har fokus på prosessmål. Lek,

omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng, dette er våre bærebjelker i barnehagen.

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk.

Språkløyper

Språkløyper er et kompetansehevingsprogram som personalet startet opp med høsten 2016. Programmet gir de deltagende felles kunnskap, som gjør dem til klokere voksne i språkarbeidet med barn. Språkløyper er en nasjonal strategi som skal styrke barn sitt språk, lesing og skriving. Personalet skal følge med på kommunikasjonen og språket til barna og fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, er lite språklig aktive, eller har sen språkutvikling. Kompetansehevingen drypper også ned på barna i form av hyppigere språkgrupper og mer bevisstgjøring rundt leseaktiviteter, organiserte lesegrupper og barnesamtaler rundt lek.

Vi har en systematisk plan for å jobbe med barns språkutvikling i Liljevatnet barnehage.

- Vi benytter ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) som er bruk av håndtegn, fotografi, grafiske symboler og konkrete.
- DUÅ sin coaching - metode som styrker ordforråd og begrepsforståelse. Dette innebærer at de ansatte setter ord på det barna foretar seg, følelser de viser, og gjentar ord/setninger riktige for barna.
- Dagtavle for at dagen skal være leselig i bilder og gi god oversikt for alle barn uansett alder og språklige ferdigheter
- Vi har ukens/ månedens dikt, sang, rim eller regle som leses opp hver dag ved måltidene.
- Leseaktiviteter på alle avdelingene
- Språkkoffert til utvalgte bøker med konkrete og bilder
- Utvalgte bøker tilgjengelig
- Jobbe med stavings-inndeling i samlingsstund
- Lesing til måltider
- Fokus på valg av bøker som har et relevant tema
- Strukturert og ustrukturert lesing med enkeltbarn og hele barnegruppen.
- Lesegrupper
- Språkgrupper for barn som behøver ekstra oppfølging
- De voksne skaper forventning og leselyst, bruker bilder aktivt og har fokus på dialogen under leseøkten

Lesing og samtaler rundt bøker har stor verdi for barns språkutvikling, viser Skandinavisk barnehageforskning. For å lykkes i arbeidet med barns språk er det avgjørende å implementere språk og leseaktiviteter i hverdagen.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal kunne navngi mat, leker, aktiviteter, lekekamerater og de voksne på avdelingen.	De voksne skal støtte og sette ord på barna sine verbale og nonverbale uttrykk og ønsker. De får struktur og en forutsigbar dag ved bruk av dagtavle. Denne gjennomgås i fellesskap med barna rundt frokosttid, og er aktivt i bruk gjennom hele dagen. Her får barna en visuell oversikt over dagens aktiviteter.
Barna skal gjøre seg forstått i lek, samlinger og ved måltid.	De voksne er tilstede med barna og støtter og setter ord på deres verbale og nonverbale uttrykk og ønsker. Vise forståelse for barns morsmål.
Det skal skapes et språkstimulerende miljø for alle barn.	Barna oppmuntres til å være språklig aktiv, med støtte fra de voksne. Vi har strukturerte lesegrupper. Vi leser bøker i samling, og en til en. Personalet forteller eventyr og historier, synger og har fokus på rytme.
Barna skal bli kjent med bøker, eventyr, sanger, sangleker, enkle rim og regler, samt ellinger.	De voksne leser bøker for barna, og sørger for at det er et godt utvalg av bøker tilgjengelig. Barna oppmuntres til å lytte, samtale, utforske bøker, samt leke med lyd og rime.
3-6 år	
Barna skal få møte symboler som bokstaver og tall, og oppleve interesse og glede av å se i en bok, samt å bli lest for. Oppmuntrer barna til å bli aktive deltagere i lesestunden, samt undre seg over bokens handling og bilder. Her inngår også øving av blyantgrepet.	Vi støtter barnas initiativ for telling, lesing og lekeskriving. Vi leser bøker for barna enkeltvis eller i grupper, og sørger for at det finnes et godt utvalg av bøker tilgjengelig. Barnehagen skal også legge til rette for at de som ønsker å øve på bokstaver får denne muligheten.
Barna skal få støtte til å uttrykke følelser og ønsker, og veiledes til å bruke språket i konfliktløsning.	Vi gir dem struktur og en forutsigbar dag ved bruk av dagtavle. Denne gjennomgås i fellesskap med barna rundt frokosttid, og er aktivt i bruk gjennom hele dagen. Personalet lar barna uttrykke egne følelser og er sammen med dem i følelsen. I samtaler med barna, barneintervju, i samlingsstunder eller en til en. Vi voksne går foran som gode rollemodeller og veiledere for barna i fht. konfliktløsning og til å uttrykke følelser. De voksne bruker prinsipper fra «De utrolige

	årene» og «Dinoskolen».
Barna skal få møte et mangfold av eventyr, fortellinger, dikt, sanger og uttrykksformer.	Vi har samlingsstund hver dag. Ut i fra behov organiserer personalet språkgrupper. Personalet gjennomfører høytlesing og sang som fellesaktivitet, men også en til en. Barna får bruke Ipad inne på avdelingen sammen med en voksen.
Barna skal få øve på å lytte og ta tur, og oppleve gode samtaler i lek inne og ute.	Personalet gjennomfører barneintervju i grupper, og en til en. De ansatte veileder i lek og konflikter, og er gode rollemodeller. I samlingsstunder, rundt måltider og i hverdagsaktiviteter samtales det med barna om samarbeid, følelser, planer, tings som har skjedd osv. Vi voksne går foran som gode rollemodeller for barna, og bruker prinsipper fra «De utrolige årene og Dinoskolen». (side 10-11)
Det skal skapes et språkstimulerende miljø for alle barna i barnehagen.	Barna oppmuntres til å være språklig aktive, og personalet går foran som gode eksempler. Personalet gir barna tid og mulighet til å uttrykke følelser og ønsker. Personalet skal veilede og oppmuntre barna til å bruke egne ord. Det skal organiseres språk, -og lesegrupper, og personalet leser bøker for barna og oppmuntrer til samtale og undring rundt bøkene. Personalet engasjerer seg i barnas lek og deltar bevisst i samtaler i, og rundt aktiviteten. Personalet viser forståelse for barns morsmål.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt.

«Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.»

(Rammeplan for barnehagen, 2017)

Alle barna i Liljevatnet barnehage skal få positive erfaringer med å delta i matlaging og måltider i barnehagen. Aktiviteten skal være tilpasset barnets alder og utviklingsnivå. Barna skal få mulighet til å bli selvstendig i alle måltidene. Avdelingene har en fast dag i uken hvor

de har havregrøt, og en dag hvor barna deltar i matlagingen, og lager en annerledes lunsj som er basert på næringsrike og sesongbaserte råvarer.

Vi ønsker at måltidet og matlaging skal være en pedagogisk arena. Barn har et stort læringsutbytte ved å delta i matlaging og måltider i barnehagen, og aktivitetene bidrar til å styrke barnas trivsel, mestring og utvikling på flere områder igjennom samarbeid, og positive erfaringer i fellesskap med andre barn.

I en matlagingsaktivitet får barna erfaringer med fagområdene:

- «Antall, rom og form» igjennom telling, måling, preposisjoner
- «Språk, tekst og kommunikasjon» Når vi snakker sammen og gjør praktiske aktiviteter, får barna utvidet sitt ordforråd og lærer seg nye ord og begreper om redskaper, råvarer og oppskrifter
- «Kropp, bevegelse, mat og helse»- Finmotoriske øvelser som å kutte opp mat og skrelle grønnsaker, styrker barnas utvikling. Barna lærer også om hygiene når vi lager mat. Når barna deltar i å lage, og å spise mat vil barna bli bedre kjent med råvarer, og utvide smakssansene.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal få lære å beherske hele barnehagens uteområde.	De voksne legger opp til lek og aktivitet på de ulendte områdene i barnehagen. Gå på tur i nærmiljøet tilpasset barnet sitt nivå og alder.
Stimulere fin – og grovmotorikk. Arbeide for at barns skal få oppleve kroppslig mestring.	Blant annet ved å tegne, pusle, bygge med duplo og smøre skive. Bruke gymsalen med madrasser, ball, rockering, fallskjerm, trampoline, matter, sykkel og tunell.
Gjøre barna bevisst på sanser, sin egen kropp og navn på kroppsdelene.	Bevegelsessanger, leker og samlingsstunder. De voksne er bevisst ved benevning av kroppsdelene. Mini Røris-et bevegelsesprogram
Lære seg hygiene i forbindelse med måltid og toalettbesøk.	Lage gode rutiner for hygiene som håndvask, nysing i armkroken.
Spise selv og drikke av kopp.	Oppmuntre barna til å være selvstendig og bygge opp mestringsfølelse.
3-6 år	
Barna skal få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. De skal videreutvikle kroppsbeherskelsen og koordinasjonen gjennom stimulering av grov- og finmotorikken.	Personalet skal følge barnas initiativ og legge til rette for, og inspirere til trygg og kroppslig aktivitet for alle. Gi dem passende utfordringer som bygger opp selvbildet. Tilrettelegge for kroppslek i gymsalen med hinderløype og Mini Røris (treningsprogram med musikk tilpasset barn). Turer i ulendt terreng. Tegne, perle, pusle osv.

Barna skal få kjennskap til menneskekroppen. De skal lære seg å sette grenser for egen kropp, og respektere andres intimsoner.	Temauker: Barn og seksualitet
Personalet skal gjøre barna bevisst på et sunt kosthold og god helse. Barna skal få utvikle gode vaner for hygiene.	Lære gode vaner og holdninger og få kunnskap om kost, hygiene, aktivitet og hvile. Rein hånd- prosjektet
Barna skal øve på å bli selvstendige under Barna skal få delta i matlaging ved varm lunsj.	Ved smøremåltid, veileder og oppmuntrer personalet barna til selv å tilberede egen mat og helle ønsket drikke oppi koppen sin. Barna hjelper med å kutte grønnsaker, m.m.
Barna skal få oppleve trivsel og glede ute og inne, året rundt	Vi er ute hele året og de ansatte er gode rollemodeller for barna

Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk. Fagområdet omhandler uttrykksformer som bildekunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal få oppleve ulike formingsmateriell.	Ved å ta i bruk bla. ull, maling, trolledeig, modellerkitt, og gjennom tegne, - og maleaktiviteter.
Barna skal få musikalske opplevelser.	Gjennom sang, musikk, rytme og instrumenter.
Barna skal få utfolde fantasien og oppleve skaperglede.	Tilgang til bøker Tilgang til utkleddingsklær gir barna mulighet til kreativt å tre inn i andre roller. Høytlesing og fremførelser av eventyr med konkreter, stimulerer fantasien og leken. Leker som klosser, dyr og duplo utfordrer også barns kreative sider.
Barna skal få oppleve tilhørighet og felles kulturopplevelser.	Fellessamlinger i barnehagen, fremførelser, besøke bibliotek, og teater.

Barna skal få mulighet til å stille ut kunstverkene sine.	De voksne tilrettelegger og dokumenterer.
3-6 år	
Barna skal få støtte fra barnehagen til sine lekende og estetiske uttrykksformer. Barna skal få bearbeide inntrykk og opplevelse.	Personalet gir barna rom og tid til å kunne uttrykke opplevelser og inntrykk gjennom lek, og tilgang til materiell som: tegnestifter, maling, modellerkitt, ull, leire, og gjenbruksmateriale. Vi ser i bøker, på bilder og bruker internett.
Barna sin kunstneriske tenking, kreativitet, fantasi og skaperglede skal bli anerkjent. Barna skal få stille ut kunstverkene sine.	Tilgang til utkleddingsklær og formingsmateriale skal være tilgjengelig på avdelingen. Bøker, dyr og ulike typer konstruksjonsleker utfordrer barns forestillingsevne. Barna på Gresshoppe deltar i dramagrupper med kulturskolen en gang pr. uke. De voksne tilrettelegger og dokumenterer
Barna skal sammen få møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykksformer	Barnehagen har lesegrupper, samlingsstunder og måltider med både sanger og fortellinger. Vi har en eller flere faste bøker som vi fordyper oss i, og her møter barna ved varierte voksne, ulike fortellermåter, fremføringer og dramatiseringer av innholdet. I barnehagen har vi fellessamling en gang i måneden og en årlig teaterforestilling.
Barna skal få musikalske opplevelser.	Vi gir barna mulighet til å utfolde seg med sang, dans, musikk, rytme og instrumenter. Barna på Marihøne deltar på musikkgrupper med kulturskolen en gang pr. uke. Barna har tilgang til, og blir kjent med instrument som: rytmeegg, pinner, piano, trommer, xylofon osv.
Barna skal få oppleve tilhørighet og felles kulturopplevelse.	Fellessamlinger i barnehagen, fremførelser, og teater.

Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal få bli kjent med naturen. Barn og voksne undersøker planter, dyr og insekter som lever i naturen.	Personalet presenterer barna for nærområdet til barnehagen. De voksne skal gi rom for at barna skal få bruke sine sanser i naturen og undre seg sammen med en voksen over ulike fenomen i naturen. De voksne skal snakke med barna om ulike ting de ser på tur. Ha bilder av planter, insekter og dyr tilgjengelig på avdelingen.
Barna skal få øve og gå på ulikt underlag.	De voksne skal ta barna med på tur ulike steder i nærområdet som for eksempel på vei eller i skog/utmark.
Barna skal få erfaring med alle typer vær.	De voksne skal ha en positiv holdning og ta barna med på tur i ulike typer vær.
Barna skal få sanse og erfare ulike materiale.	De voksne skal legge til rette for ulike aktiviteter og lek med ulikt materiale som for eksempel sand, stein, jord, vann og snø.
Bærekraftig utvikling Barna skal bli kjent med naturen og hva som hører til der.	Bossplukking i nærmiljøet Gjenbruk Hva hører til i naturen og hva gjør det ikke? De voksne skal lære barna å kildesortere.
3-6 år	
Barna skal få naturopplevelse og se endringer i naturen.	Gjennom å delta på forskjellige typer turer i variert terreng og områder.
Barna skal få oppleve ulikt vær og lære seg naturens syklus. Barna skal få bli kjent med ulike naturfenomen.	De voksne skal ta barna med på tur i all slags vær. Vi har samtaler om årstidene og været. Ta i bruk litteratur og filmer for å forstå hva ulike naturfenomen er: orkan, storm, lava osv.
Barna skal få bli kjent med hva naturen er. Barna skal få kjennskap til dyr og planter som vi bruker til matvareproduksjon.	Personalet skal legge til rette for at barna får studere planter og insekter i naturen med forstørrelsesglass. Bruke ulike bøker som omhandler planter og dyr sammen med barna. Personalet skal ha samtaler med barna om hvor mat og drikke kommer fra.
Barna skal få innblikk i teknologi og mulighet til å lære seg hvordan dette kan være nyttig i hverdagen.	De voksne skal legge til rette for bruk av Ipad i ulike prosjekt, lek og i hverdagen sammen med barna.
Bærekraftig utvikling Barna skal bli kjent med naturen, hva som hører til der og hvordan vi tar vare på den.	De ansatte er gode rollemodeller og viser hvordan vi tar vare på dyr, planter og insekter. De voksne skal lære barna kildesortering, og

	<p>gjenbruk. Vi rydder opp etter oss selv i naturen.</p> <p>De voksne tar barna med for å plukke bær i nærområdet.</p> <p>Ha barnesamtaler om hvorfor det er viktig å ta vare på naturen rundt oss.</p> <p>NRK SUPER: Planetpatroljen og Blekkulf</p>
Barna skal få mulighet til å glede seg over naturen.	Barnehagen skal gi barna impulser fra litteratur, filmer og kreativitet om hva vi kan leke i naturen.

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

Eksempler på hvordan vi jobber med progresjon i fagområdene:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal lære forskjellen mellom rett og galt	At de voksne er tilstede i hverdagen og veileder
Barna skal få bli kjent med ulike følelser Barna skal få vise følelser og få støtte når de trenger det	At de voksne anerkjenner, trøster og oppmuntrer i hverdagen. Lese bøker om følelser Se på bilder av barn med ulike følelsesuttrykk
Barna skal få kjennskap til mangfoldet i barnehagen vår og ellers i samfunnet.	Gjennom samtale i gruppe og ulike prosjekter som FORUT og markering av den samiske nasjonaldagen 06. februar
Bli kjent med 17.mai. Bli kjent med tradisjonene i barnehagen.	Bli kjent med nasjonalsangen og det norske flagg. Se bilder av kongefamilien og bli kjent med hvem de er. Delta på markeringer som: bursdag, fellessamling, FORUT, sommeravslutning osv.
Bli kjent med viktige høytider som jul og påske.	I samling gjennom samtale, bøker, sang og bruk av konkrete Formingsaktiviteter Festlige markeringer

3-6 år	
Barna skal få mulighet til å utvikle interesse og respekt for hverandre, og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. Barna skal få undre seg over ulike tema som berører religion, etikk og filosofi.	De voksne skal bruke barnas nysgjerrighet som utgangspunkt. Personalet skal være gode rollemodeller. Gjennom litteratur, dokumentarer, filmer og samtaler skal barna få erfaring med at det finnes mange ulike måter å leve på, og dette er greit.
Barna skal lære seg å løse konflikter på en god måte.	Personalet er tett på og, og observante. Veilede i ulike situasjoner: som konflikter, turtaking, samarbeid, følelsesregulering. Bruke prinsippene til De utrolige Årene.
Barna skal få utvikle sin sosiale kompetanse. Barna skal få trene på å gi ros.	Personalet veileder og oppmuntrer barna i samspill med andre barn. Gjennom frilek og gruppeaktiviserte aktiviteter. De voksne er gode rolle modeller, og roser sine kollegaer så vel som barna i barnehagen. Oppfordre barna til å rose hverandre
Ta opp etiske tema som liv, død og empati.	Gjennom samtaler med barna, og lyttende og observante voksne som møter barna der de er. Litteratur Filmer
Barna skal bli kjent med historien rundt påske.	Ved å delta på påskevandring i kirken (gjelder kun førskolebarna)
Barna skal bli kjent med historien rundt jul.	4 og 5 åringene deltar på førjulsgudstjeneste i kirken

Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet.

Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. Grupper med langvarig tilknytning til landet defineres som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/ norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere.

Eksempler på hvordan vi jobber med progresjon i fagområdene:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna går på turer i nærmiljøet.	De voksne gjør barna kjent ved å vise dem hva vi har rundt oss og fortelle historier fra nærmiljøet.
Barna skal få trene på turtaking som er et grunnlag for demokrati.	La alle barna få bruke sine verbale - og nonverbale måter å kommunisere på, snakke en og en og vise interesse for hva som blir sagt. Øve på å lytte til andre.
Delta på fellessamlinger i barnehagen.	De voksne skal vise barna et inkluderende miljø, der barna blir sett og hørt.
Barna skal bli kjent med barnehagens regler.	I samarbeid med barna snakker de voksne om hvilke regler vi skal ha i barnehagen og hvorfor vi har dem.
De voksne skal oppmuntre både gutter og jenter til å delta i forskjellige aktiviteter og bruk av varierte leker.	De voksne tilrettelegger ulike aktiviteter for barna, der barna selv er med å påvirke og bestemme.
3-6 år	
Barna skal få oppdage nærmiljøet rundt oss, i tillegg til å bli kjent med lokale tradisjoner og historie.	Ta barna med på tur til Torskaberget, Hakkebakkeskogen, Edderkopphulen osv. De voksne utforsker nærmiljøet sammen med barna.
Barna skal bli kjent med mangfoldet i samfunnet vårt og i verden, om 17.mai, og samene som Norges urbefolkning.	Bli kjent med ulike kulturer, levesett, og familiesammensettinger gjennom litteratur og media. Historie og eventyr. 17.mai, historisk perspektiv og markering. Markering av sametingets dag 6.februar.
Barna skal få oppleve likeverd og respekt uavhengig av alder, funksjon og kulturell tilhørighet.	De voksne bruker grupper, samlingsstund og aktiviteter til at barna skal få erfaring med at alle er viktige, og har rett til å bli sett og hørt i et fellesskap. Barnehagen skal ha litteratur i barnehagen som støtter opp om likeverd. Personalet oppmuntrer alle barn til å leke med den (uavhengig av kjønn), eller akkurat det de selv ønsker. Eks: jenter med gutter og biler, og gutter med jenter og prinsesse kjoler.
Barna skal medvirke i sin egen hverdag for å få en begynnende forståelse av vårt demokratiske samfunn og av verden.	Barna skal få uttrykke seg om sin hverdag ved å møte lyttende voksne som gir valgmuligheter til barna, som: hvor vil dere gå på tur?, hva skal vi gjøre i samling?, hvilke sang vil dere synge?, hva skal vi lese? m.m. Gjennom FORUTs barneaksjon møter barna barn fra andre land og kulturer. Vi tar utgangspunkt i egen barnehages

	kulturelle mangfold og gjør oss bedre kjent med disse.
Bruke litteratur og media som en ressurs for å utvide og utdype erfaringer og læringen til barna	De voksne bruker Ipad til å utforske hvordan andre mennesker har et annet levesett. Vise interesse for barnas input og synspunkter.

Antall, rom og form

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

Mål	Metode
1-3 år	
Barna skal skille mellom matematiske beskrivelser som bla. over, under, bak, foran, ved siden av.	Barna møter voksne som bruker de korrekte matematiske begrepene i samtale.
Romforståelse. Barna skal gjøre seg kjent med rommene på egen avdeling og videre rundt i barnehagen.	Hva befinner seg hvor? Den voksne må gi barna trygghet og mulighet til å utforske rommene.
Barna skal få erfaringer med ulike former, gjenstander og mengder.	De voksne bruker aktivt og bevisst benevninger, former, farger, størrelser og antall for barn i samtale, samlinger og hverdagssituasjoner.
Gi barna erfaring til å se sammenhenger hvor ting passer sammen.	De voksne bruker konkrete som f.eks. puslespill, puttekasser og klosser.
Barna skal få utvikle lokaliseringsevnen	Hva befinner seg hvor? Personalet gir barna erfaring med lokalisering av avdelingen, uteområder og retninger til ulike turer.
3-6år	
Barna skal få bruke kroppen og sansene sine for å utvikle romforståelsen	Personalet legger til rette for hinderløype, turer og lek
Barna skal få erfare ulike størrelser, former, antall, farger og mål	Gjennom å sortere og sammenligne. Gjennom eksperimentering og opplevelse av formingsaktiviteter, matlaging, lek, sortering, klassifisering, sammenligning, telling, borddekking og spill som: memo, lotto, brettspill, yatzy og kortspill.

	Tallrekken fra 1-10 skal være synlig på avdelingene.
Gi barna erfaring med ulike måleenheter i hverdagen.	Bruke hverdagsaktiviteter som baking, snekring og dekking av bord.
Barna skal få erfaring og impulser med design. De skal få undre seg over matematiske sammenhenger.	Gi dem mulighet til å utforske, oppdage og skape ulike former og mønster i lek og formingsaktiviteter.

FLERKULTURELT ARBEID

Vi ønsker å synliggjøre det etniske mangfoldet i samfunnet vårt ved blant annet å:

- Ha samisk dag knyttet opp mot den samiske nasjonaldagen 6.februar
- Ta i mot språkpraksiselever fra voksenopplæringen i Øygarden kommune
- Ha et årshjul med noen kulturelle markeringer.
- FORUTs barneaksjon
- Syngende barnehage

PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ- NULLTOLERANSE OG FOREBYGGENDE ARBEID

Stortinget har vedtatt egne bestemmelser i barnehageloven om barns rett til et trygt omsorgs – og læringsmiljø. I januar 2021 tredde en ny mobbelov i kraft.

Barnehagen skal jobbe systematisk for å forebygge utestenging og mobbing, samt skape et godt miljø der barna trives og er sosialt inkludert.

§ 41 handler om at barnehagen ikke skal godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold og diskriminering. Alle ansatte i barnehagen har plikt til å gripe inn når barn blir utsatt for slike krenkelser, samt arbeide forebyggende for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Handler om aktivitetsplikt. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen lage en skriftlig plan for tiltak. I planen skal det stå:

- a) Hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

§43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

TRYGG I FELLESSKAP – INTENSIVT ARBEID MOT MOBBING I ØYGARDEN KOMMUNE

**Å stoppe mobbing krever innsats fra alle i Øygarden.
Alle må «kunne – ville – våge – handle**

Visjonene er følgende:

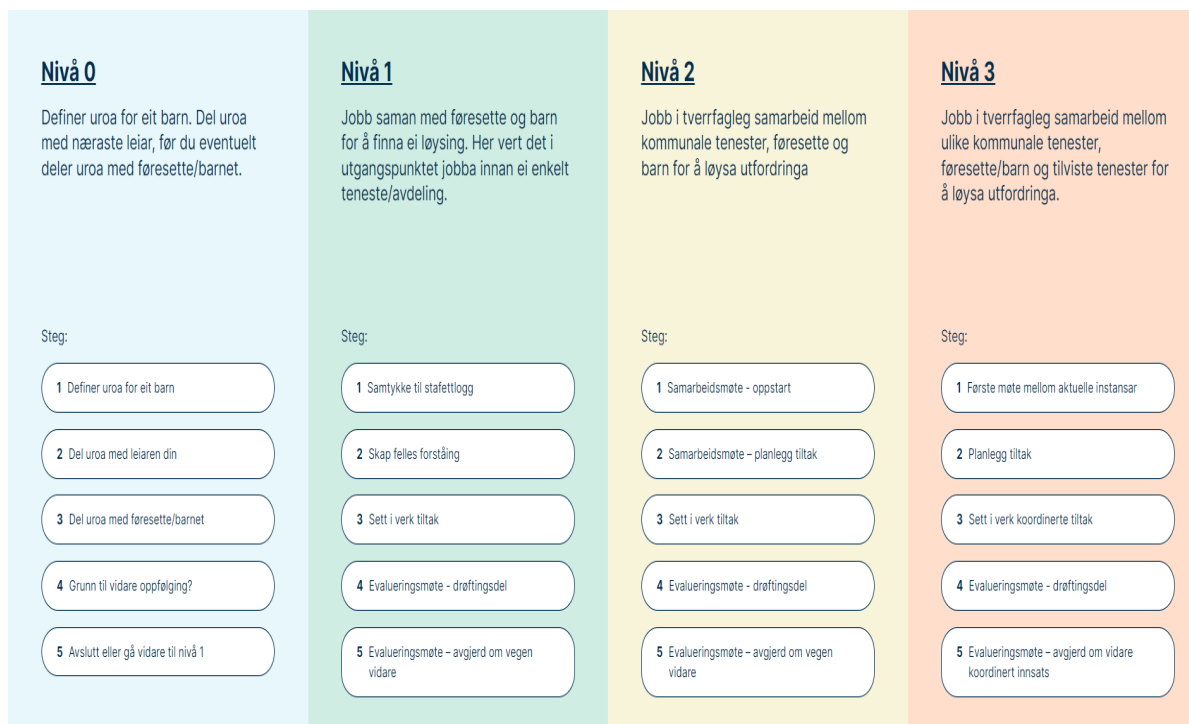
Lokalmiljø og fagmiljø i Øygarden kjenner hverandre og samarbeider i arbeidet mot mobbing og for et trygt miljø for barn og unge. I barnehagen brukes barnesamtaler/intervjuskjema og et godt utviklet observasjonsverktøy for å avdekke hvordan trivselen er for det enkelte barnet. I tillegg kan vi avdekke de barna som faller utenfor fellesskapet og trenger en hjelpene hånd inn i leken og den sosiale settingen i barnehagen, samtidig som vi kan avdekke eventuell mobbing. Vi i Liljevatnet gjennomfører barnesamtaler/observasjonsverktøy 1 gang i året, og ved behov. Det er i denne sammenheng også blitt utarbeidet retningslinjer for hvordan håndtere det som kommer frem under intervjuet/observasjonene. Trygg i Fellesskap kan bistå barnehagen med hjelp i arbeidet når en skal avdekke mobbing. Dette er også et lavterskeltilbud for foreldre, som i samarbeid med barnehagen kan ta kontakt, dersom de opplever mobbing av eget barn eller barn i barnehagen. Liljevatnet har også vennskapsuke hver høst der vi setter fokus på det å være en god venn. Denne er knyttet opp mot arbeidet med FORUT og markeringen av FN dagen 24.oktober.

<https://www.oygarden.kommune.no/tryggifellesskap/>

BTI- BEDRE TVERRFAGLIG INNSATS

BTI er en samhandlingsmodell som beskriver den sammenhengende innsatsen i, og mellom tjenester rettet mot barn, unge og familier det er knyttet en bekymring til. BTI- modellen skal bidra til tidlig innsats, samordne tjenester og foreldreinvolvering.

I Øygarden kommune er BTI et verktøy som benyttes av hele Oppvekst, og herunder, Liljevatnet barnehage. Modellen illustrerer hvordan samhandling kan legges til rette på fire ulike nivå, avhengig av omfanget på vanskene som skal løses og hvor mange aktører som skal involveres. BTI-modellen er basert på at foreldre/foresatte alltid skal være en del av løsningen på et problem, og de skal derfor involveres på et tidlig tidspunkt etter at uroen for et barn er oppstått. Foreldre kan også på eget initiativ involvere kommunale tjenester dersom de er bekymret for egne eller andre sine barn.

NB: Ved mistanke om vald eller overgrep skal du ta direktekontakt med Politi 112, Barnevernstenesta 979 98 300 eller konsultasjonsteamet for vald og overgrepssaker 992 16 092

<https://oygarden.betreinnsats.no/bti-rettleiar/rettleiar/#/1/2>

KOSTHOLD OG HYGIENE

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at barnehagen skal bidra til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kosthold og hygiene. Arbeidet med mat og måltider bør skje i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Sosial- og helsedirektoratet har utgitt ”Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen”. Denne legger vi til grunn for alle våre måltider, - også ved bursdagsfeiringer.

I samarbeid med foreldrene ønsker vi å ha fokus på håndvask når barna kommer i barnehagen for å innføre gode rutiner og redusere smitte.

FOR SENT HENTET BARN I BARNEHAGEN

Dersom barnet blir hentet for sent i barnehagen kan foreldre/ foresatte bli fakturert for 305,- pr. påbegynte halvtime pr. barn. Unntak for spesielle situasjoner.

SAMARBEID

Personalsamarbeid

Personalet setter seg felles mål og utarbeider årsplan og annet planarbeid for barnehageåret. Det blir satt opp personalmøter, planleggingsdager og kurs, hvor vi har ulike temaer tilknyttet det pedagogiske arbeidet. Vi legger vekt på trivsel, samarbeid, veiledning og utvikling av

personalets ressurser. Gjennom medarbeidersamtaler hvert år får vi en indikasjon på det positive, men også på ulike problemstillinger vi må arbeide videre med.

Samarbeid med foresatte

Vi ønsker å sikre felles forståelse og godt samarbeid mellom barnas hjem og barnehagen. Foresatte skal føle trygghet på at deres barn blir ivaretatt på en god måte. For å få til dette, er det viktig med;

- Daglig kommunikasjon med foresatte ved bringe- og hentesituasjoner
- Samtale med foresatte, 1 pr. barnehageår, og ellers ved behov
- Fellesmøte med alle foresatte, 1 pr. barnehageår
- Utlevering av månedsplan, ulike informasjonsskriv og årsplan på Vigilo
- Bildedokumentasjon på Vigilo

- Samarbeidsutvalg (SU):

Samarbeidsutvalget (SU) er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ som består av foresatte og ansatte i barnehagen. SU skal først og fremst ivareta samarbeidet mellom barnehagen og foresatte. Saker som er viktige for innholdet i barnehagen, forholdet til foresatte, barnehagen eller lokalsamfunnet skal ligges frem for SU, f.eks. budsjettforslag, driftsendringer og utnytting av ute- og inne areal.

Som rådgivende organ skal utvalget brukes aktivt i ulike spørsmål som vedrører barnehagen. Representantene kan gi råd og komme med innspill, f.eks. i forhold til pedagogiske årsplaner.

Som kontaktskapende organ skal SU arbeide aktivt for å sette i gang tiltak som kan skape kontakt mellom de ulike partene som er knyttet til barnehagen, f.eks. temakvelder og ulike markeringer.

Som samordnende organ skal utvalget i ulike sammenhenger arbeide for å finne frem til felles løsninger.

Det blir valgt to foresatte som skal være representanter i Samarbeidsutvalget (SU) og to vararepresentanter, for et år av gangen. I tillegg til disse består SU av styrer, styrerassistent og to representanter fra barnehagens personale.

- Foreldrerådet:
Foreldrerådet består av alle foresatte i barnehagen, og skal sikre et godt samarbeid mellom hjem og barnehage med fokus på å skape et godt miljø basert på felles interesser.
- Brukerundersøkelse.
Det blir gjennomført brukerundersøkelse hvert år i barnehagen. Denne gir barnehagen en indikasjon på områder som er bra, eller som vi må jobbe videre med. Resultatet blir gjort kjent først for personalet. Det blir også tatt opp i SU for å bli enige om hva som blir satsingsområde for den kommende perioden. Dette blir videre informert foresatte om, via Vigilo.

Andre samarbeidsparter

- Øygarden kommune
- Trygg i Fellesskap
- Helsestasjonen
- PPR-Pedagogisk, psykologisk ressurscenter
- PPT- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Flyktninghjelpen
- Barnevernet
- Skole
- FOR- Familie og Rettleiingstjenesten
- Andre barnehager
- Homestart

OVERGANG BARNEHAGE - SKOLE

Liljevatnet barnehage ønsker å sikre best mulig helhet og sammenheng i overgangen mellom barnehage og skole/SFO.

- Vi har Dinosaurskole med ekstra fokus på skoleforberedende tema/aktiviteter.
- Vi følger prosedyrene til Øygarden kommune for overgangen mellom barnehage og skole.
- Barnehagen kontakter, fastsetter og leder møte med skolen for informasjon omkring enkeltbarn/barnegruppe, med samtykke fra foresatte
- Benytter kartleggingsverktøyet NYA SIT på alle førskolebarn og Trondheimkartleggingen på alle flerspråklige

PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING

I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at barnehagen skal planlegge, dokumentere og vurdere sitt arbeid. Dette for å gi mulig medvirkning fra barn, foresatte, barnehagens personale og eiere i planleggingen av barnehagens pedagogiske virksomhet.

Planlegging

- Barnehagen har 5 planleggingsdager i løpet av et år. Her planlegges, evalueres barnehagedriften og kompetanseheving av personalet.
- Vi har ca.8 personalmøter. Hele personalgruppen samles til drøfting av ulike saker som berører barnehagen. Som prosjektarbeid, ansvarsområder, HMT-arbeid og faglige diskusjoner.
- Styrer og pedagogiske ledere har felles planleggingsmøte/ledermøte hver uke. Her utveksles blant annet informasjon, faglige diskusjoner, drøftes enkeltbarn/barnegruppen.
- Hver avdeling har egne møter. Storbarns- avdelingene har møte hver uke, mens småbarns avdelingene har annenhver uke. Her diskuteres det daglige livet inne på avdelingen, planlegging av prosjekt, aktiviteter, delegering av oppgaver og veien videre.
- Vi har 1 foreldremøte i året, om høsten.
- Annet hvert år har vi brukerundersøkelse.
- 3-parts møte består av styrer, assisterende styrer, verneombud og tillitsvalgte for barnehagelærere og pedagogiske medarbeidere. Her planlegges HMT-rutiner, ferie og budsjett, og gjennomføres 1 gang i måneden.

Dokumentasjon

- Månedspan og ulike informasjonsskriv blir sendt på Vigilo hver måned og ved behov.
- Bilder av barnehagehverdagen, sendes også foresatte på Vigilo.

Vurdering

- Foretas på ulike møter i barnehagen, som f.eks. planleggingsdager og personalmøter.
- Brukerundersøkelse

Dette barnehageåret skal vi vurdere følgende tema:

Tidspunkt	Hva skal vurderes:	Hvem skal delta:	Hva er målet:	Hvordan skal dette gjennomføres:
Høsten 2024	FORUT-aksjon	SU og personalet	Var det en tilfredsstillende gjennomføring av FORUT prosjektet selve aksjonsdagen (den faglige delen, korg festen, og aktivitet på avdelingen).	Oktober/november 2024: På ledermøte 25.10 og SU 5.november. Her evalueres gjennomføringen.

September 24- juni 25	«Jobben gjer frisk»	Personalet i Liljevatnet barnehage og 3-parts gruppen	Et godt arbeidsmiljø	Nav arbeidslivssenter deltar på personalmøter i tillegg til 3-partsmøter. Vi skal bruke verktøyet en god dag på jobb, dialogkafe med temaene organisering og struktur på avdelingene. Vi gjør praktiske grep på arbeidsplassen: fredagslodd og lunsjos, samt fysisk aktivitet.
Mars 2025	Barnas medvirkning i forkant av temafesten i mars.	Personalet og barna	Barna skal få være med på å påvirke innholdet av temafesten, som: måltid og aktiviteter.	De voksne skal ta i bruk forslagskasse i starten av januar på type mat, sanger og aktiviteter knyttet opp mot temafesten.

HMS

Barnehagen har en godt opparbeidet helse, miljø- og sikkerhets system som er i samsvar med internkontroll forskriften. Systemet er i kontinuerlig utvikling og vurdering.

- Vi har et verneombud i barnehagen som går faste vernerunder for å sikre et godt og trygt arbeidsmiljø
- Helsevernetaten godkjenner barnehagen, og hvert tredje år er det tilsyn av eksterne tilsynsførere som går igjennom det pedagogiske innholdet og HMS- arbeidet
- Alle de ansatte skal ha jevnlig oppdatering av brannvern og førstehjelpskurs annet hvert år
- Barnehagen får hvert år tilbud om livredningskurs
- Alle som arbeider i barnehagen skal levere gyldig politiattest
- Taushetsplikten gjelder for alle som arbeider i barnehagen

